

Familjen Israelsson från Gränshyttan

GRÄNSHYTTAN

Byn ligger mellan Guldsmedshyttan och Stjärnfors i Lindesbergs kommun.

I denna by bodde från mitten av 1800-talet fram till sekelskiftet 1900 familjen **Israel Israelsson**.

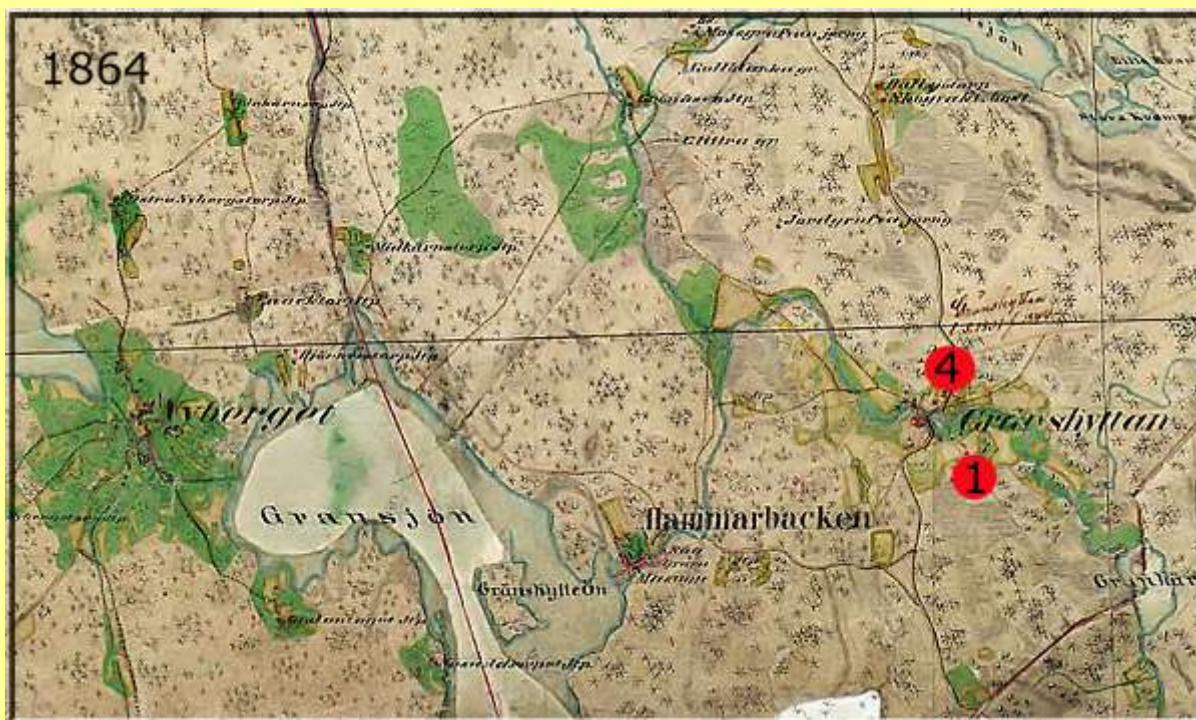
Israels sons sons son, Olle Israelsson i Nyköping har skickat en mängd bilder och dokument till Hammarbackens hembygdsförening som vi vill visa här på vår hemsida. Viss text är redigerad men det mesta är en direkt avskrift av gamla brev.

Familjen Israelssons i Gränshyttan

Bergsmannen Carl Carlsson född den 20 maj 1747 i Hjulsjö socken och hans hustru Lena Svensdotter född den 1 mars 1750 gifte sig i Hjulsjö år 1770. Många år senare föddes sonen Israel, 1794-07-22. Paret hade tidigare 7 barn födda mellan 1775-1789. Familjen var bosatta i Björksjön vid gården Bysjörtorp där Carl Carlsson var en av byns bergsmän och hemmansägare. Carl Carlsson avled 1819.

Sonen Israel Carlsson växte upp vid Bysjörtorp och han gifte sig 1814 med Katarina Jonsdotter som också var född i socken år 1794. Vid 28 års ålder, 1822, flyttade Israel och hans familj, hustrun Katarina och barnen Israel född 1815, Anna Cajsas född 1817 och Carl född 1820 till Vintermossen i Nya Kopparbergs socken. Även modern, änkan Lena Svensdotter följde med till Vintermossen.

Israel och Katarinas son **Israel Israelsson** föddes den 16 januari 1815 vid Bysjörtorp i Hjulsjö socken och var 7 år när han kom till Vintermossen, blev så gift den 7 juli 1838 med **Anna Stina Ersdotter** född den 7 mars 1819 i Nyberget, Lindes socken. Israel och Anna Stina flyttade den 20 april 1840 till Svartbergsfallet i Linde socken och därifrån till Gränshyttan i samma socken där de bodde resten av sina liv.

Nyberget-Hammarbacken-Gränshyttan 1864

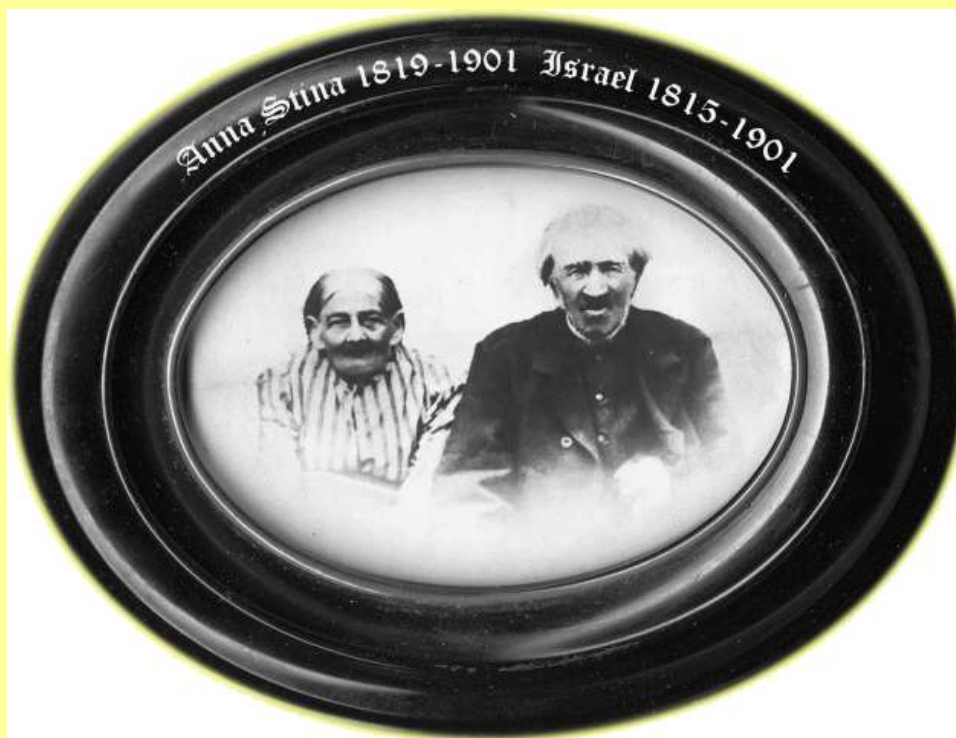
Familjen Israelsson från Gränshyttan

Först arrenderade Israel ett ½ hemman, Gränshyttan Nr:1 i fyra år, av nämndemannen Petter Ersson i Danshyttan. Övertog sedan ett ½ hemman 1844, Gränshyttan Nr:4. Ägare till hemmanet var kammarherre Thure Virsén vid Hammarbacken, vilket övergick i Guldsmedshytte Aktiebolag år 1869.

Flyttade så åter till Nr:1, kallades då för Fridhem i samma by då bolaget inköpte detsamma av dåvarande ägaren Gustaf Sundström, måg till nämndeman Petter Ersson, även kallad Danshyttegubben, vilket arrende han innehade till 1895, således i 50 år.

Bodde sedan i en till egendomen hörande gård till sin död vilket inträffade den 24 januari 1901 i en ålder av 86 år och 8 dagar. Hans maka dog 4 dagar före eller den 20 januari samma år i en ålder av 81 år 10 månader och 13 dagar, varefter de åldriga makarna jordfästes i Guldsmedshyttans kapellags kyrkogård söndagen den 3:de februari, följda av barn, barnbarn, släkt, husbönder, grannar och en stor människoskara till graven där pastor Lundqvist i orden: *"Såsom din dag är så skall ock min nåd vara"*, tolkade de åldrigas levnadsbana såsom varnade icke alltid ljus dock uppfostrat sina barn till nyttiga medlemmar i samhället och vartill medlen vore sann Gudsfruktan, husandakt samt ren barnatro. Begravningsakten avslutades med psalmen *"Omhägna med nattliga friden"*. *"Den trötte o grav, i din gömma! När natten en gång är förliden, skall herren sin avbild ej glömma."*

Vi vill citera ur Bergslagens Tidning följande: - Den högtidliga akten avslutades med en psalm. Begravningen hade lockat en stor människoskara vars tårade ögon nogsamtt bevitnade stundens allvar. - Bland en mängd av kransar vilka överhöljde kistorna märktes särskilt tvenne från Guldsmedshyttans Aktiebolag med inskriptionen, den ena *"Ännu i bergsbygden bo gammeldags heder och tro"*, den andra: *"En gård av aktning åt minnet av gamla redliga underhavande"*. - Ett gott vittnesbörd om att dessa åldringar varit omtäckta och avhållna på den plats de beklätt. Detta bevisades även därav att deras husbonde disponent H. Lundberg med familj följde dem till graven.

Anna Stina Ersdotter 1819-1901 och Israel Israelsson 1815-1901

Familjen Israelsson från Gränshyttan

n

Barnens dikter:

*Så stå vi samlade kring en bår och våra hjärtan
svida,
vi fylla mången saknadens tår, både Far och Mor
vila,
här vid varandras sida. De sällskap haft över sextio
år.
De även nu i sällskap gå. Uppståndelsen att bida.*

*Vi åter ses om sider;
Då bytas sorg i glädje stor
Vad tiden går och lider
Snart morgonrodnad sprider
Sitt ljus utöver jorden krets
En hydda ny då tillreds
Som ej av plågor kvider.
Ha tack för allt, ett sista tack!
Sov sött, sov gott, god natt.
Barnen*

Israel Israelssons och Anna Stina Ersdotters 9 barn;

Kristina Katarina f.1839, Anna f.1842, Israel f.1844, Karolina f.1847, Karl f.1850, Anders f.1853, Per Gustaf f.1856, Anna Lovisa f.1858 och Klas f.1862. Kristina Katarina var född i Vintermossen de andra barnen föddes i Gränshyttan

Israel och Annas yngste son **Klas Israelsson** som föddes 1862 i Gränshyttan skrev en liten berättelse någon gång på 1920 talet som han kallade;

Familjen Israelsson från Gränshyttan

"En pojkes fantasi och verklighet"

Född och uppfostrad av fattiga föräldrar i en bergslagsby, bestående av 4 mantal kronoskatte hemman med 6 grannar med rätt många familjemedlemmar i varje stuga, både stora och små.

En söndags morgon den 5 aug. 1862 ökade antalet i byn med en till, någon större affär blev det ej för det, en gumma (Skinnarmor kallad) som bodde i byn – och var allas hjälpreda – efterskickades för att ta emot - och ge ungen en släng med näven på ett lämpligt ställe samt Mor en handräckning.

Att ungen kom i oläglig tid och inte vidare välkommen av store bror å syster kan så vara i synnerhet då hagslåttern nyss börjat. Vem som tog det lugnt var nykomlingen – den 9:de i ordningen – som låg helt trygg hos sin rara mamma, som förstod saken.

Barnaskaran var nu 8 för en flicka den 2:dra i följen dog vid 8 års ålder.

Att ovanstående faktotum förslog namn på pojken är klart, å Gruv Lovisa vart gudmor är också säkert men att pilten på den 2 och ½ milafärden efter kristningen halkade ur skinnfällan för moran ned på Råsvalens is i 25 minusgraders kyla faller på sin egen orimlighet för på den tiden fick det minsann inte dröja ett ½ år å däröver med dopförrättningen, det var tydligen en annan världsmedborgare som var med på den skjutsen.

Emellertid, tiden gick, årets skörd var inbärgad, plogat, kolningsarbetet mm, samt julstöket över då stora syster tog skrikhalsen till nåder men store bror ”nej då aldrig” kan inte komma i fråga att ta ungen eller ens titta å e’n. Så på vårsidan hände att storebror var sysselsatt med slöjd i storstugan, Far var ute på körning, Mor i lagårn å alla dom andra på var sitt håll, lillpyssen sov i sin säng (ett tråg på medar), av en eller annan anledning vaknade han, låg å fantiserade undrade varför lullan (vaggan) stod så stilla, hörde nånting från sidan, brors slöjdyxa blänkte så vackert att titta på, en upptäckt, lullan rörde ju sig, det var skojigt, det ska gå bättre, det här av ingen konst, ett tu tre så, ja så vart det inget roligt längre, pladask i golvet. Storebror fick brått att få träget på rätt köl, å efter med byltet, isen var bruten, å efter detta stora famnen.

Ett år har gått, hagslåttern har ånyo börjat och lillen fick sitta på mammans arm den ½ mil långa vägen bestående till större delen av skogsväg, du lilla mor vad litet jag har reflekterat över vad du varit.

En ny vår, nya upptäckter, icke minst hos grannens ”Per Anders”. Mitt namn passad mig inte när nån frågade, vad heter du? Som den där; å pekade på grannens dräng, Lars, vilken hade ett stort klaver och kunde spela, ”dä va en kar dä”.

Det hände ibland att jag fick smita med till stallet å titta på hästarna, det gillades högt samt följa mor till lagårn. Korna var nog farliga som slog och dängde med rompa å huvud så bindslet small mot balken. Men tossen å nasse i kätten dom va inte ett dugg farliga, tossen ville förstås slicka å snutta men si nasse han stalp i kull å grymta då lilla näven räckte honom mellan spjälorna, se mamma så stilla han ligger han rör sej inte ett dugg. Å fåren sen, ja Petter ser inte säker ut, en sån krabat att knycka på nacken, men lammungarna dom är ju mycket värre än jag att springa å ta hopp, aj aj så högt, å tuppen det var en lustig en, se hur han kan stå på ett ben högt upp på en smal pinne, å lägga huve på sne samt titta med ett öga, det var då en rolig en, dä förstås, att titta med ett öga dä å väl ingen konst.

Trappan med 7 steg, (gjord av täljda timmerstockar och ett smalt plan överst, öppet och utan räck med ett snedtak över) gick i vanliga fall bra att krypa uppför å baklänges ned men ibland gick det

Familjen Israelsson från Gränshyttan

runt vilket inte heller betydde så mycket om ej huvudknoppen kom mot stora stenen som låg som första steg, vilket kunde inträffa.

Köket med golv av klivna stockar, öppen spis med stor järnhäll, murkåpan uppstödd av en järnstolpe samt bakugnskap med tillhörande lysglugg, rökgången rätt upp med vippspjäll å högst upp på taket slutande med en gjutjärnsholk – själva bakugnen inbyggd i stugan, på vänster om den, en dörr till stugan, på höger en till vinden förbunden med en trappa, ett fönster åt väster å ett åt norr, underspikat brädtak omålat, samt rappade väggar.

Inredningen bestod av en kärllhylla, skåp, bord å några stolar, soffa samt vid dörren en vattenså med tillhörande bärstång, ett träkors med stake å klyka för lysstickan avslutade det hela.

Ett av husen i Gränshyttan, revs på 1960-talet

Stugan med direkt utgång till trappan samt stod även i förbindelse med köket hade liksom köket golv å tak av trä samt rappade väggar, taket särskilt till julen, skulle omsorgsfullt gnidas med en ylletrasa påbunden en kvast försedd med käpp. Golvet beströddes vid sön och helgdag med hackat enris, på sommaren med löv, byggnaden bestod av liggande timmer med knutar, brädfodrad under näver och torvtak med därpå tegel.

(Huset var byggt för 2 familjer)

Den södra lägenheten ungefär lika med den skillnaden att där fanns inbyggd farstu, köket därför mindre med 1 fönster åt väster, på stuga 3 fönster, gårdsplanen rätt stor och grönväxt, gemensam för båda familjerna.

Någon lekkamrat fanns ej hos grannen ej heller i närmaste gård och över ån som gick genom byn fick pysen ej överskrida men med en livliga trafiken på landsvägen med förbönder, långa rader med spannmålsforor, malmforor med järn dragna av både hästar och oxar i en ständig ström vid tider nästan dygnet om, vandrande gesäller, å tiggare som de fattiga kallades, fattades det minsann inte omväxling för ett barnasinne.

Klas Israelsson

Klas Israelsson träffade en flicka, **Ida Matilda Eriksson**, dotter till bergsmannen Erik Persson i Kallernäs. De gifte sig 1895 i den nyuppförda kyrkan i Guldsmedshyttan. De var då bosatta i Gränshyttan och samma år föddes deras första barn, Edith. 1896 fick de sonen Filip. 1898 flyttar familjen till Hammarbacken där Klas arbetade i den gamla sågen. Huset de bodde i kallades för "Lundquists hus" och låg invid Gränshytteån ovanför sågen och kvarnen. Strax öster om detta hus fanns ett annat äldre boningshus som kallades för MjölARBOSTADEN.

Familjen växte och här i Hammarbacken föddes sonen Birger 1898, dottern Lydia 1900 och dottern Helena 1902.

Familjen Israelsson från Gränshyttan

Närmast "Kottstugan" den enda kvarvarande byggnaden i dag och "Lundquistens", mjölnarbostaden med sågen i bakgrunden.

[Läs Klas dagboksanteckningar från Gränshyttan, spridda år mellan 1877-1903](#)

Familjen flyttade omkring 1903 till Guldsmedshyttan då Klas fått arbete på "bruket", Guldsmedshyttan Bruk AB.

De bodde vid **Hörningsberg** som ligger strax norr om Stripa Gruva. Här fick de sönerna Olof 1907 och Rudolf 1911.

Personal på Guldsmedshytte Bruk omkring 1920. Klas Israelsson var förrådsförvaltare och står som nr 2 från höger i bakre raden. Har du uppgifter om någon person på bilden? Kontakta då bergslagsfoto@gmail.com

Familjen Israelsson från Gränshyttan

Klas Israelsson i Hörningsberg 1936
med barnbarnen Lars-Ove och Uno

Klas och Idas söner och döttrar 1938:
Fr.v. Filip, Helena, Birger, Edith, Olof, Lydia och Rudolf

Ida Mathilda Eriksson 1869-1920

Klas Israelsson 1862-1938

Filip Israelssons son Olle Israelsson har bidragit med text och bilder.
Fler bilder finns att se i [Olle Israelsson album](#).